

тандыру үшін көмектесулерін сұрады /166, 65/.

Сөйтіп, Иракта С. Хусейн үкіметін құлату Вашингтонға не саяси, не экономикалық дивиденд әкелген жоқ. Керісінше, Құрама Штаттар америкалық басқыншылыққа қарсы ирактықтардың жанкешті қарсылық көрсетулеріне ұшырады, сондай-ақ Ирактағы ішкі саяси жағдайды қалпына келтіру жолында орасан зор қаржы шығынына ұшырады және әлі де ұшырап келеді.

1. Бжезинский, З. Великая шахматная доска, - М., «Меж. отношения», 2006, - 129 с.
2. Al-Nayat 10 march 2003.
3. Бжезинский, З. Выбор: Мировое господство или мировое лидерство. - М., «Меж. отношения», 2006, - 111 с.
4. Глушенко, Ю. Н. Иракская нефть: геополитика и будущее мирового нефтяного рынка. - М.: РИСИ, 2003. - 25 с.
5. Тодд, Э. После империи. Pax Americana - начало конца. - М: Меж. отношения, 2004. - 240 с.
6. Берг, М. Реальная американская политика и мусульманский мир // Internationale Politik, 2003. - №5. - 39 с.
7. Томушат. К. Самовлюбленный гегемон. Институт международного и европейского права Берлинского университета им. братьев Гумбольдтов // Internationale Politik, 2003. - №4. - 123 с.
8. Бирнбаум. Н. Имперский проект. Georgetown University Law Center, советник Progressive Caucus в Конгрессе США. // Internationale Politik, 2004. - №4. - 113 с.
9. Кларк, У. К. Как победить в современной войне. Ирак, терроризм и Американская империя. - М.:

«Альпина Бизнес Букс», 2004. - 240 с.

10. Corra della serra 18 march 2003.

11. The New York Times 20 march 2003.

12. Кайзер. К. Смена эпох. Доминирование и взаимозависимость после войны в Ираке // Internationale Politik, 2003. - №3. - 56 с.

13. Тэтчер, М. Искусство управления государством. Стратегия для меняющегося мира. - М.: «Альпина Бизнес Букс», 2007. - 255 с.

14. Naaretz 5 may 2003.

15. Нетаньяху. Б. Война с терроризмом. Как демократии могут нанести поражение сети международного терроризма, М., «Альпина Паблишер», 2002, - 198 с.

16. Штайнбах. У. Провал Америки в Ираке. Директор Германского института востоковедения// Internationale Politik, 2004. - №3. - 65 с.

В этой статье говорится о том, что кроме намерения Соединенных Штатов заменить иракский режим на проамериканский Вашингтон преследовал и более глобальные геополитические цели, которые имели как политическую, так и экономическую составляющие. Также в ней отмечается, что, вторгнувшись в Ирак, Соединенные Штаты столкнулись с ожесточенной борьбой иракцев против американской оккупации, и несут колоссальные финансовые расходы по стабилизации внутривосточного положения в стране.

The article states that, apart from the intentions of the United States to replace the Iraq's regime to pro-American, Washington had a more global geopolitical goals, which were both political and economic. Also, it is noted that, by invading Iraq, the United States faces a bitter struggle of Iraqis against the occupation of the U.S., and bear the enormous financial costs of stabilizing the political situation in country.

К.Б. Жанатаева

1980-1990 ЖЫЛДАРДАҒЫ ЕГИПЕТТІҢ САЯСИ ӨМІРІНДЕГІ ӨЗГЕРІСТЕР

70-ші жылдардың аяғында Египетте «жаңа бағыт» елде «демократиялық тәжірибе» деген атауға ие көппартиялық жүйені құрды. Бірақ елдегі саяси дағдарыстың өршіген тұсында Египет президенті Әнуар ас-Садат көппартиялық жүйені қалыптастыру өзіне қиын жағдай туғызатынын топшаламаған еді. Елде заңды және жартылай заңды партиялардың құрылуы билікке қарсы мықты оппозицияның пайда болуына әкелді. 1980 жылы көктемде құрамына оппозициялық партиялардың басым көпшілігі кірген Египет патриоттық майданының құрылуы «жаңа бағыт» жетекшілерін тығырыққа тірелтті. Мысыр президенті билігінің соңғы жылдары қоғамның дерліктей барлық күштерін, атап айтсақ, жасырын, солшыл және оңшыл оппозициясын, мұсылман-фундаменталистерін, христиан-коптары мен буржауаз топ өкілдерін

өзіне қарсы қойып алған еді. Елде ауыр тәртіп дағдарысы орнады. Өзінің саяси тәртібіне қарсы шыққандармен күрес жүргізу үшін Садат «демократиялық институттарды» кеңінен қолданды. Әсіресе билікке сын тағушы оппозиция қызметін шектейтін заңдарды қабылдау үшін референдумдар өткізілді. Антидемократиялық заңдар қабылданып, саяси тәртіп оппозицияны одан әрі қыспаққа ала түсті /1, 72/.

Елде саяси қарсыластарға қарсы жаппай жазалау шаралары басталды. Мұсылман және қоңт ұйымдары таратылды. Мемлекет көптеген мешіттерге бақылау орнатып, діни басылымдардың шығуы тоқтатылды. 1980 жылы университеттердегі барлық исламдық ұйымдарға тыйым салынды. Шектен шықты деп саналған мұсылман экстремистеріне қатысты үкім шығарылды. 1981 жылдың қыркүйегінде Ә. Садаттың бұйры-

ғы бойынша Израильмен бейбіт бітімге қарсы шыққан ислам ассоциацияларының 1500-ге жуық мүшелері тұтқындалды /2/. Оның ішінде Ұлттық прогрессивтік партиясынан бастап «ағайынды мұсылмандар» жетекшілеріне дейін бар еді. Тұтқындау мен жазалау шаралары тек мұсылман оппозициясымен ғана шектеліп қойған жоқ. Шамамен 150-ге жуық қопт қауымының басшылары, насыршылдар, уафдистер, коммунистер, социалистер және «тәуелсіздер» бостандықтарынан айырылды. Қопт патриархы Шену-да III-де қызметінен босатылып, оған 1981 ж. сот үкімінсіз «діни фанатизм» айыбы тағылды. Ол шалғайдағы ән-Натрун шөліндегі монастырьға айдалған болатын.

Бұл жаппай жазалау шаралары елдегі саяси жағдайдың күрт шиеленісуіне әкелді. Исламшылдар президентке Израильмен жасаған бейбітшілік бітімін кешірмеді. Нәтижесінде египет президентіне фундаменталистер тарапынан соғыс жарияланды. 1981 жылы 6 қазан күні Қазан соғысының жеңісіне орай ұйымдастырылатын кезекті әскери шеруде Халед Исламбули бастаған исламшылдар тарапынан президентке қастандық жасалынып, өлім жазасына ұшырады.

1981 жылы 13 қазанда Египетте референдум өткізіліп, жаңа президент Хосни Мұбаракқа сайлаушылардың 98,46%-і дауыс берді. Билікке келе салысымен ел президенті елдегі әлеуметтік-саяси қиыншылықты жою мақсатында қоғамдық өмірді либерализациялауға бағытталған бірқатар қадамдар жасады.

1981 жылы 6 қазандағы саяси өрескелдіктен кейін ел ішінде оппозиция еркін қимылдап, елдің қоғамдық-саяси өмірінде өзінің ықпал өрісін кеңейте түскен еді. Оппозициялық күштер үкіметке қарсы сот істерін қозғап, жаппай еркін түрде ереуілдер ұйымдастыра алатын болды. «Аш-Шааб», «әл-Ахали», «әл-Уафд» және «әл-Умма» басылымдары бостандықты пайдалана отырып, саяси тәртіпті, тіпті билік өкілдерінің жекелеген тұлғаларын ашық түрде сынауға қол жеткізген болатын.

Бірақ саяси бағытты либерализациялау жаңа президентке елде төтенше жағдай енгізіп, тәртіпті күшейту үшін қатаң шаралар қолдануға кедергі келтірмеді. Әрине, бұл қиын қыстау саясат өте сақтық пен мұқияттылықты талап етті. Ең алдымен, экстремистік мұсылман ұйымдарына бақылау орнату шаралары жүргізілді. Садаттың өміріне қастандық жасушылар мен оны ұйымдастырушы мұсылман экстремистері ұйымының мүшелері тұтқындалып, жазаға тартылды. Басқа да бірқатар экстремистік ұйымдар мен жасырын солшыл топтарға қатысты сот істері қозғалды. 1981 жылы қазанда енгізілген елдегі төтенше жағдай туралы заң жалғасын

тауып жатты. Оңшыл мұсылман ұйымдарға қатысты біраз қатаң бақылау орнатылды. Елдегі жағдайдың нашарлап кетуі мен біржақтылық АҚШ-пен қатынасқа қарсы шыққан әскерлердің шеруі қатаң жазаланды. Оларға қарсы бірнеше дивизия жіберіліп, шамамен 800 адам өліп, 2500 солдат тұтқынға алынды /3, 486/.

Президенттің ауысуы авторитарлық тәртіптің өзгеруі мен демократияның өрлеуіне әкелді. Партиялар қызметі жеңілдеп, елдің мемлекеттік жүйесінде маңызды рөл парламентке берілді.

Египет басшылығы өрістеп келе жатқан мұсылман дауы қозғалысын бірғана құғын-сүргінмен баса алмайтындығын түсініп, бірқалыпты ислам оппозициясын экстремистік ұйымдардан алшақтатуға тырысты. Бірқалыпты партия жетекшілері қамаудан босатылып, қоғамда болып жатқан жайттарға қатысты өз пікірлерін еркін білдіруге мүмкіндік алды. Енді қайтадан «ад-Дауа» және «әл-Иатисам» діни журналдарының шығарылуына рұқсат берілді.

Дегенмен Египетте 1983 жылы қабылданған «сайлау» туралы жаңа заң оппозицияға қатысты қатаң талабын сақтап қалды. 8%-тен кем дауыс жинаған партия сайлауға қатысу құқығынан айырылды. Сондай-ақ солшыл партия блоктарын құруға мүмкіндік болмады.

Мұбарак әкімшілігі конституциялық институттар қызметінің жандануына, мемлекеттік және сот органдарының күшеюіне баса назар аударды.

Осы сәтті ұтымды пайдаланған Жаңа Уафд партиясы 1983 жылы тамызда өзінің қызметін қайта бастауға кірісті. 1984 жылы қаңтарда Мемлекеттік кеңес жанындағы жоғарғы әкімшілік соты ҰДП білдірген қарсылығына қарамастан Жаңа Уафд партиясын заңдастырды. Өйткені Х. Мұбарак оңшыл буржуазияшыл консервативтік ұлттық партияның қайта құрылуына рұқсат етті. Бұл партия Мұбарактың ұлттық демократиялық партиясымен беделі жағынан бірдей. Партия өзінің «1952 жылғы 23 шілдедегі революция принциптерін» ұстанатындығын жариялай отырып, сондай-ақ экономиканы либерализациялау саясаты мен «өндіруші инфитахқа» өтуді қолдайтындығын білдірді /4, 10/.

Олар конституциялық реформалар арқылы дамуды буржуазиялық-либералдық ағымға бұру керек деп көздейді. Әсіресе олар жеке меншік кәсіпкершілікті қолдайды.

Сонымен бірге 1983 жылы сот органдары арқылы ұлттық бағытты ұстанатын алтыншы «әл-Умма» партиясы құрылды. «Әл-Умма» партиясы аймақтағы әділеттілікті орнату және басып алынған араб жерлерін азат ету үшін ұлы державалармен тепе-тең қатынас орнату керек екендігін мәлімдейді. Іс жүзінде партия КСРО

мен АҚШ-қа қатысты кез-келген сын айтудан мүмкіншілік болса алшақ болды. «Әл-Умма» араб елдері Египеттің жағдайын түсініп, Израильмен бейбітшіліктен бас тартпай-ақ қатынас орнатуы керек деп тұжырымдады. Египеттің оқшаулануын қолдаған қарсылас топтардың ойын өзгертуге тырысты. Партия мүшелері Кэмп-Дэвид келісіміне қарсылық білдірген барлық топтарға, араб елдеріне Египет бауырлас араб мемлекеттерінің қолдауына мұқтаж екендігін білдіртті /5, 56, 70/.

Сондай-ақ Мұбарак әкімшілігі ислам оппозиционерлеріне қатысты қатаң күрт шаралар қолданудан бас тартты. Өз билігінің алғашқы 12 айында түрмеден 4000 ислам белділерін босатып, елдегі саяси қысымды әлсіретті. Әрі өзінің жағына екі жақты болып тұрған ислам басшыларын тарта білді. Оларды ұлттық мүдде аясында диалог орнатуға шақырды.

Мұбарак үкіметі ішкі саяси өмірді жандандыра отырып, оппозициялық партияларды қудалауды тоқтатты. Саяси партиялардың баспа органдарының қызметі қайта іске қосылды. Олардың көпшілігі белгілі деңгейде шетелдік партиялармен, ұйымдар және тіпті билеуші тәртіппен сыртқы байланыс орната бастады. Мысалы Египетте бұл үдеріс Социалистік еңбек партиясы (СЕП) мен ұлттық-прогрессивтік партиясы (ҰПП) сынды оппозициялық партиялар қызметінен көрініс тапты. Олар египет-ливия арасындағы шиеленісті қатынас кезінде өздерінің елшілігін М. Қаддафиге жіберіп, Парсы Шығанағы дағдарыс кезінде С. Хұсейнмен ынтымақтастық орнатып, палестиналық ұйымдарымен байланыс жасаған еді.

СЕП партиясы ұсақ буржуаз жастар мен студенттер мүддесін қорғайтын орган ретінде танылды. Бұл партия да аймақтағы бейбітшілікті талап ете отырып, 1982 жылы Израильдің Ливандағы басқыншылығын қатаң айыптады. Бірқатар СЕП еріктілері Бейрутқа аттанды. Осы кезден бастап партия жетекшісі Ибраһим Шукридің Ясир Арафатпен жеке байланысы басталған еді.

Кезінде Араб социалистік одағының (АСО) сол қанаты негізінде құрылған ҰПП Мұбарак тұсында өзінің белсенділігін жандандыра отырып, саяси бағытты қайта қарастыруды талап етті. ҰПП өзінің бағдарламаларында ашық түрде батыстың, АҚШ-тың саясатын сынға алды.

1982 жылы сондай-ақ бұл партия басқа да ұлттық күштермен бірге Израиль агрессиясына қарсы Ливан халқының күресін қолдайтын шерулер ұйымдастырған болатын. 1985 жылы қазанда ҰПП белсенділері антиамерикандық ереуілдерге қатысты. 1986 жылы көктемде ҰПП-сы үкіметті Ливиядағы американдық

басқыншылыққа суыққандық танытқаны үшін күрт айыптады.

Сонымен бірге Египеттің саяси құрылымында Социалистік-либерал партиясы (СЛП) едәуір рөл атқарды. АСО-ның оң қанаты негізінде құрылған бұл партия құрмына либерал буржуаз өкілдері, еркін кәсіпшілікті ұстанатын тұлғалар кірді. СЛП-ның конформистік бағыты, оның саяси құғын-сүргіннен аман қалу үшін биліктегілермен жақындаса түсуі өздерінің идеологиялық бет пердесін жоғалтуына әкелді.

Египеттік оппозиция сыртқы саясатқа Халық жиналысындағы өздерінің фракциялары арқылы әсер алатыны да мәлім. Олар жаңа президенттің біртіндеп «садатизмді» жоятындығына үміт артты.

Египет президенті болса демократиялық бағытты ұстануды жөн көрді. 1983 жылы консультативтік кеңеске сайлау болып жатқанда, оппозициялық топтар бұл сайлауға қарсы шықты. Себебі бұл кеңес Садат тұсында құрылған сенат ретінде демократиялық жүйеге қарсы жүйе еді. Бұл сайлау халық жиналысына сайлау өткізуге бастама болды.

1984 жылы 27 мамырда өткен парламенттік сайлаудың алдыңғы өткен барлық сайлаулардан айырмашылығы болды. Алдын алғы сайлау кампанияларында ашық түрде өткен елдің өзекті мәселелеріне қатысты пікір-таластар президенттің абыройын көтеріп тастады. Атап өтетін тағы бір айырмашылығы оппозиция жетекшілері радио, теледидар, ерулерде сөйлеуге мүмкіндік алды.

Сайлау нәтижесінде ҰДП 73 % дауыс жинап, 342 депутаттық орынды иеленді. Жаңа сайлау заңына сәйкес Халық жиналысында 390 депутаттық орынды иеленуге құқығы болғанымен, 15,1 % дауыс жинаған Жаңа Уафд партиясына 58 депутаттық мандат берілді.

1984 жылы сайланған Халық жиналысы өзінің қызметінің аяқталуына аз қалған кезде таратылды. Маңызды әлеуметтік-экономикалық қиындықтар мен саяси бірліктің қажеттілігі тұсында президент алдымен экономикалық мәселелерді шешуді көздеді. Ол үшін кең саяси негізі бар «теңестірілген» парламентке қажет еді. Мұбарак елдің алдында тұрған өзекті мәселелерді шешу жауапкершілігін оппозициялық күштермен бөліскенді жөн санады.

1987 жылғы 6 сәуірде өткен парламент сайлауы нәтижесінде билеуші Ұлттық-демократиялық партия қайтадан депутаттық орынның басым көпшілігін иеленгенімен, бұл жолы оппозиция өзінің мандатын екі есеге көбейтуге қол жеткізді. Сайлау барысында ҰДП 448 депутаттық орынның 338-н (69,6%) иеленді. Әрі бұл сайлауда президент жемқорлыққа батқан пар-

тияның он қанатын жаңа күшпен толықтыруға үміттенді. Екінші орында құрамында СЕП, ЛСП және «ағайынды мұсылмандар» ассоциациясы бар ислам альянсы тұрды. 8% -дық көрсеткішті артта қалдырып, 36 депутаттық мандатқа ие болған Жаңа Уафд партиясы үшінші орынды алды. Дегенмен олар бұрынғы сайлауға қарағанда 22 орыннан айырылды.

Өткен сайлауда басты оппозициялық күш ретінде Жаңа Уафд саналса, енді оны «ислам-бұл шешім» атты ұранмен алдын алғы сайлау кампаниясында алға шыққан фундаменталистік ислам коалициясы ығыстырды. Кезінде қызметіне тыйым салынған «Ағайынды мұсылмандар» ислам альянсы жалпы алғанда парламенттегі 60-ға жуық орынды иеленді. Ислам коалициясының басы бола отырып, олар мемлекет шариат заңдарына сәйкес басқарылуы керек деп мәлімдейді /6/.

1987 жылғы сайлау оппозициялық партиялар үшін жаңа қадам болып табылды. Парламенттегі ислам фундаменталистердің басымы діни оппозицияны әлсірету, оның билікті сынауын жұмсарту, әртүрлі экстремистік фундаменталистік ағымдарды бейтараптандыру үшін шақырылды.

Жалпы парламенттің жаңа құрамы бұрынғыға қарағанда елдегі шынайы саяси күштер ара қатынасын теңестірді. Бірақта елдегі көппартиялық жүйе сөз түрінде қала берді. Өйткені билік сол қалпында «өз» партиясына сүйенген басшылықтың қолында қала берді.

1987 жылы қазанда жалпы ұлттық референдумда Хосни Мұбарак елдің президенті болып алтыжылдық мерзімге қайта сайланды.

Әлеуметтік-экономикалық мәселелердің шиеленісіп кетуі саяси жағдайдың қиындап кетуіне әкелді. 1988 жылы қаңтарда әл-Мине және әл-Махалл мекемелерінде өнеркәсіптік еңбекшілердің көтерілістері болды. Осы айда Александрия мен Асьютта студенттердің үкіметке қарсы қозғалысы болып өтті. Осындай халде мұсылман-діни оппозициясы Египетті қайта қалыптастыру, яғни Египетті азаматтық қоғамнан шариат заңына негізделген теократиялық мемлекетке айналдырғысы келгендіктерін білдіртіп, әрекет жасады. Үкіметке қарсы экстремистік мұсылман ұйымдары «әл-Жихад», «әл-Жихад әл-Ислами» ұйымдары Асьютте, Каирде, Асуанда және де басқа қалаларда ереуілдер ұйымдастырды.

Біразға дейін бұрынғыға қарағанда үкіметтің ислам оппозициясымен едәуір жақсырақ болып келген қарым-қатынасы қазір күрделі жағдайда. Елде ислам альянсының күшейіп кетуінен қауіптенген үкімет заңды және жартылай заңды діни оппозицияның қызметіне шектеу қояды

қарастырды. Өйткені олардың тарапынан үкіметті сынау күшейіп кетті. Әсіресе 1988 жылы наурыз айында төтенше жағдай туралы заңды тағы да үш жылға, яғни 1991 жылдың қазан айына дейін созған соң тіпті күшейіп кетті. Сондай-ақ оппозиция конституцияға қайшы бірқатар заңдарды және азаматтық құқықтарға зиян келтіретін заңнамаларды жоюды талап етті. Бірақ билеуші ҰДП оппозициямен кезкелген мәселені талқылауға дайын болғанымен, Конституцияға өзгерту енгізуді мүлдем естігісі келмейді.

1990 жылы сайлау заңына өзгертулер енгізілді. Парламент таратылып, жаңа сайлау жүргізілді. Бұған әрине алдыңғы сайлауда үлкен жетістікке жеткен «ағайынды мұсылмандар» мен СЕП қарсы шықты. Осыдан бастап олардың сайлау органдарынан, кәсіподақтан шығарылуы қарастырылды. Олардың кейбір мүшелері тұтқындалып, «ағайынды мұсылмандар» бақылап отырған «әл-Азхар» майданы таратылды.

1990 жылы қараша-желтоқсанда жүргізілген сайлау нәтижесінде үкіметтік ҰДП 348 орынды иеленді. Бұл сайлауда жалғыз оппозициялық партия ретінде солшыл ҰПП кандидатурасы халық жиналысына ұсынылып, 8 орынды иеленді. Ал 83 орынды «тәуелсіз» депутаттар иеленді.

Келесі 1995 жылы қараша-желтоқсанда жүргізілген сайлауда ҰДП 454 депутаттық орынның 417 орынын иеленіп, тағыда жеңіске жетті. Бұл билеуші партия өкілдеріне Консультативті Кеңесте де басым орын берілген. Олар 90 дауыстың 84-н өздеріне иемденеді.

1999 жылы қыркүйекте өткен президентті сайлау бойынша жалпы ұлттық референдум елдің саяси сахнасында жаңа әлеуметтік күштердің пайда болғанын көрсетеді. Алғаш рет сайлау науқанында ресми БАҚ-мен бірге Х. Мұбаракты қолдау мақсатында сөз сөйлеген іскер топтар өкілдері жүрді. Жоғары қарқындағ халық шаруашылығының сақталуы ұлттық буржуазия мен орта тап өкілдерінің көбеюіне әкелетіндігі сөзсіз.

Бірақ соңғы жылдары мысыр қоғамында сайлауға деген сайлаушылардың көзқарастыры өзгере бастады. Кейінгі жылдары парламенттік сайлау науқанына сайлауға құқығы бар азаматтардың түгелдей қатыспауы үрдісі байқалып келеді. Өйткені мысырлық кедей топтарын мемлекеттік сектордың жұмысшылары құрайды. Елдегі жұмыссыздық деңгейі өте жоғары. Ресми мағлұматтар бойынша жұмыссыздық еңбекке жарамды тұрғындардың 10%-н құраса, биресми деректер бойынша ол 30% -дан асады. Сондықтанда қалай күн көрістің қамын ойлаған бұл категориядағы тұрғындарды ешқандай да саяси мәселе қызықтырмайтыны сөзсіз. Оған 2000

жылғы парламенттік сайлауда сайлаушылардың тек 23%-нің қатысуы айғақ. Осылайша оны елдегі ең басты екі мәселемен түсіндіруге болады. Олар қоғамдағы кедейшіліктің кең етек жаюы және саяси жүйенің кейінгі жылдары түскен арнасынан қайта шыға алмауы.

Дегенмен ауылдық жерлер мен кішігірім қалаларда сайлауға қатысушылар саны басымырақ. Егерде үміткердің бірі жергілікті болса ғана, өйткені ол өзі көлік жалдап, сайлаушыларды дауыс беру орнына жеткізеді. Әрі әрбір сайлаушыға кішігірім ақшалай сыйақы төлейді. Ал әлеуметтік жағынан кедейшілікте күн көретіндерге елдегі саяси өмірден ақша маңыздырақ екені сөзсіз.

Осындай жүйе «билеуші тапқа» заң шығарушы да, атқарушы да билікті өз қолдарына шоғырландыруға мүмкіндік туғызады.

Әрине қоғамның дамуын барынша қадағалап отырған мұсылман ұйымдарының пікірі елдегі тәртіпке қатысты қашан және қалай өзгеріп кететіндігі ешкімге беймілім. Жағдайдың толыққанды тұрақты болуына саяси тәртіптің Батысқа қарай бағытталғаны, ал қоғамның әуелі исламға, дәстүрлік жүйе құндылықтарына сүйе-

нуі әсер етеді. Осы екі саяси мәдениеттің қактығысы нақты саяси институттардың қызмет етуіне кедергі келтіреді. Египет қоғамының ішкі әлеуметтік-саяси қайшылықтары, оның сыртқы саяси қиындықтары мен оппозициялық күш қуаты болашақтағы Египеттің саяси құрылымының бір арнаға түсуін анықтайды.

1. Новейшая история арабских стран Африки. - М.: Наука, 1990.- с. 72
2. әл-Ахрам, 3, 7.09. 1981
3. В.И. Бузов. Новейшая история стран Азии и Африки (1945-2004).-Ростов на-Дону: Феникс, 2005.- с. 486
4. Макдермотт А. Египет от Насера до Мубарака: неудавшаяся революция. Реферат/ ИНИОН АН СССР (специализированная информация). - М., 1990.- с. 10
5. Maghreb-Machrek, 1984. № 106, pp. 56, 70
6. әл-Ахрам, 12.04. 1987

В этой статье рассматривается изменения политической жизни Египта, борьбы политической партий 80-90-х гг. XXI века.

This article is dedicated to the changes in political life of Egypt, the struggle of political parties in 1980-1990-s of twenty-first century.

З.Е. Искакова

ИНДИРА И СОНЯ ГАНДИ: ДИНАСТИЯ ПРОДОЛЖАЕТСЯ

Истинный путь жизни – это путь Истины, Ненасилия и Любви.

Индира Ганди

Краткая справка.

Индира Приядаршини Ганди (1917-1984) - дочь первого премьер-министра независимой Индии Джавахарлала Неру. В историю своей страны Индира Ганди вошла как первая женщина, возглавившая правительство. Следовала во внешней политике курсом неприсоединения, во внутренней - была сторонницей борьбы с сепаратизмом и государственного регулирования экономики.

В 1969 добилась национализации банков. Особое внимание уделяла развитию промышленности, особенно тяжёлой. Благодаря усилиям ее правительства впервые за долгие годы Индия стала независимой от импорта продовольствия. Индире Ганди удалось улучшить жизнь касты неприкасаемых.

Соня Ганди (девичья фамилия Маино, род. 9 декабря 1946) - индийский политик итальянского происхождения, лидер Индийского национального конгресса, вдова бывшего премьер-министра Индии Раджива Ганди – сына Индиры

Ганди. Активно выступает за расширение прав женщин и участие их в политической деятельности.

19 ноября 1917 г. в древнеиндийском городе Аллахабаде, священном и для мусульман, и для индуистов, в семье известных во всей Индии адвокатов Мотилала и Джавахарлала Неру родилась девочка. Родилась, по определению астрологов, под знаками «нежности» и «жизненной силы». Само название дома «Ананд бхаван» - «Обитель радости» - должно было предопределить новорожденной доброе будущее. Индира получила прекрасное образование. В 1934 году она поступила в народный университет «Шантиникетан», который создал знаменитый индийский поэт Рабиндранат Тагор. Однако после смерти матери в 1936 году ей пришлось прервать учебу и отправиться в Европу. Индира поступила в Оксфорд, но началась Вторая мировая война, и Ганди решила быть со своим народом в эти тяжелые времена. Домой пришлось возвращаться через Южную Африку, где поселилось много индийцев. И там, в Кейптауне, она выступила с первой настоящей политической речью.